

Patientsäkerhetsberättelse för elevhälsans medicinska insatser i Täby Kommun

År 2018

2019-02-12

Kajsa Nyman, verksamhetschef – enheten för central elevhälsa

Information sammanfattad av samordnande skolsköterska Mildred Limett

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	4
Övergripande mål och strategier	5
Organisatoriskt ansvar för patientsäkerhetsarbetet	5
Struktur för uppföljning/utvärdering	7
Uppföljning genom egenkontroll	8
Hur patientsäkerhetsarbete har bedrivits samt vilka åtgärder som genomförts för ökad patientsäkerhet	8
Samverkan för att förebygga vårdskador	8
Risikanalys	8
Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet	9
Hantering av klagomål och synpunkter	10
Samverkan med patienter och närstående	10
Övergripande mål och strategier för kommande år	11
Bilaga 1	12

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur det systematiska patientsäkerhetsarbetet har bedrivits i verksamhetens olika delar, och att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses. SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §

Sammanfattning

Elevhälsans uppdrag

Elevhälsans uppdrag är att säkerställa att varje skola har tillgång till ett välfungerande elevhälsoteam. För elevhälsans medicinska, psykologiska och psykosociala representation ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator, 2 kap. 25 § Skollag (2010:800).

Elevhälsans medicinska insatser ska tillsammans med den övriga elevhälsan stödja elevens utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande (Skollagen 2010:800).

De viktigaste åtgärderna som vidtagits för att öka patientsäkerheten är införandet av det nya journalsystemet ProReNata och kontinuerlig uppdatering av den lokala metodboken för elevhälsans medicinska insats. Samordnande skolsköterska har följt upp patientsäkerheten genom journalgranskning och insamlandet av data om skolsköterskornas lokaler och utrustning. De medicintekniska hjälpmedlen har kalibrerats enligt serviceplan.

Elev och vårdnadshavare har inbjudits till delaktighet genom hälsosamtal i årskurs ett då vårdnadshavare bjuds in till hälsosamtalet. Angående hälsosamtalen i årskurs fyra, sex och åtta informeras vårdnadshavare i förväg om att hälsosamtal kommer att genomföras och att de har möjlighet att ställa frågor gällande sitt barn kring tillväxt, utveckling och livsstil samt närvara om så önskas.

Systemet KIA används av Täby kommun som kommunens avvikelssystem för personal att använda vid incidentrapportering. Tretton incidentrapporter är rapporterade från skolsköterskorna till verksamhetschef.

- Avsaknad av medicinsk journal från extern vårdgivare (7 avvikelser)
- Skolor saknar medicinska kylskåp (2 avvikelser)
- Hög arbetsbelastning för skolsköterska (1 avvikelse)
- Rutiner kring vaccination (1 avvikelse)
- Rutiner kring journalhantering (1 avvikelse)
- Remisshantering med extern vårdgivare (1 avvikelse)

Samtliga avvikelser utreddes och klassificerades som antingen en riskobservation eller ett tillbud. Nödvändiga åtgärder vidtogs i form av:

- Samtal med berörd rektor som ansvarar för medicinskt kylskåp.
- Samtal med Täbys skolsköterskor kring rutiner i Metodboken.
- Kontakt med en annan vårdenhet för att säkerställa att vi har gemensamma rutiner för remisser så att ingen elev nekas adekvat vård.
- Kontakt med annan vårdenhet för att säkerställa att rutiner kring journalhantering säkerställs.

Inga Lex Maria händelser, ärenden från IVO (Inspektionen för Vård och Omsorg) eller skriftliga klagomål från vårdnadshavare har inkommit under året.

Inledning

SFS 2010:659, 3 kap. 1 § och SOSFS 2011:9, 3 kap. 1 §

Täby kommun är skyldig att senast 1 mars varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse som skall hållas tillgänglig för den som önskar ta del av den. Patientsäkerhetsberättelsen ska stärka vårdgivarens kontroll över patientsäkerhetsarbetet och underlätta Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) tillsyn. Berättelsen ska också utgöra en källa till information om vårdgivarens verksamhet för patienterna, vårdnadshavarna och övriga.

Av berättelsen ska bland annat framgå:

- Hur patientsäkerhetsarbetet har bedrivits under föregående kalenderår
- Vilka åtgärder som har vidtagits för att öka patientsäkerhetsarbetet
- Vilka resultat som har uppnåtts
 - ansvarsfördelning
 - hur patientsäkerhet genom egenkontroll har följts upp och utvärderats
 - information kring samverkan för att förebygga vårdskador
 - information kring hur risker för vårdskador har hanterats (riskanalys)
 - information kring rapporteringsskyldighet samt hur klagomål och synpunkter har hanterats

Elevhälsan är en författningsstyrd verksamhet. Grundläggande bestämmelser finns i skollagen samt när det gäller insatser som utgör hälso- och sjukvård även i hälso- och sjukvårdslagen (1983:763) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). I 4 kap. 3 - 4 §§ skollagen (2010:800) föreskrivs att man på skolenhetsnivå ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla verksamheten. Rektor ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs enligt dessa krav.

För de delar av elevhälsans insatser som utgör hälso- och sjukvård finns motsvarande krav på kvalitetsarbete i patientsäkerhetslagen (2010:659) – PSL – och Socialstyrelsens författningssamling. Där faller ansvaret för kvalitetsarbetet på verksamhetschefen.

Övergripande mål och strategier

SFS 2010:659, 3 kap. 1 § och SOSFS 2011:9, 3 kap. 10§

Skolans ansvar

Rektor ansvarar för skolenhetens inre organisation och ansvarar för undervisning och elevhälsans verksamhet för att säkerställa att eleverna får det stöd som eleven är i behov av. Rektor beställer och tillhandahåller psykologer, kuratorer, skolsköterska och skolläkare av centrala elevhälsan.

Elevhälsans medicinska insatser

Elevhälsans medicinska insatser ska tillsammans med den övriga elevhälsan stödja elevens utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande (Skollagen 2010:800). Skolsköterskans uppdrag baseras på följande lagar och föreskrifter: se bilaga 1.

Organisatoriskt ansvar för patientsäkerhetsarbetet

SFS 2010:659,3 kap. 9 § och SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 §, p 1

Vårdgivare

Barn- och grundskolenämnden (BGN) är vårdgivare för den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs inom skolhälsovården i Täby kommuns grundskolor.

Det åligger vårdgivaren att tillse att ledningsfunktionen är så organiserad att den tillgodoser hög patientsäkerhet och god kvalitet i vården.

- Vårdgivaren ansvarar, enligt Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), för att verksamhetschef för de medicinska insatserna i elevhälsan utses.
- Vårdgivaren har anmälningsplikt till Socialstyrelsen om det finns skäligen anledning att befara att skolsköterska eller skolläkare kan utgöra en fara för patientsäkerheten enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659) 7§.
- Vårdgivaren ansvarar för att det finns ändamålsenliga lokaler för de medicinska insatserna i skolan, enligt HSL.
- Vårdgivaren ansvarar för sekretessen och rutinerna för journalföring i datajournal samt att eventuella brister utreds och åtgärdas. Ett styrdokument rörande datajournaler är fortfarande under utveckling inom Täby kommun.

Verksamhetschef

Verksamhetschefens ansvar och uppgifter regleras i HSL § 28 -30, SOSFS 1997:8 samt SOSFS 2008:14. HSL kräver att det inom all hälso- och sjukvård finnas en verksamhetschef som svarar för verksamheten och har det samlade ledningsansvaret.

- Verksamhetschefen ansvarar för att alla medarbetare har rätt kompetens, får fortbildning, ansvar och befogenheter för att kunna bedriva en vård av god kvalitet.

- Verksamhetschefen är den person som såväl tillsynsmyndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO), skolans personal samt elever och deras vårdnadshavare skall kunna vända sig till när det gäller frågor som rör verksamheten.
- Verksamhetschefen har det samlade ledningsansvaret och kan inte överlåta detta till annan befattningshavare. I de fall där verksamhetschefen saknar hälso- och sjukvårdskompetens och därmed inte kan ansvara för diagnostik, vård och behandling måste det medicinska ledningsansvaret delegeras till skolläkare eller skolsköterska. I Täby kommun är de medicinska ledningsuppdragen delegerade till skolläkare och samordnande skolsköterska.
- Där skolsköterska eller skolläkare anses ha åsidosatt patientsäkerheten ansvarar verksamhetschef på uppdrag av vårdgivaren för att det finns rutiner för utredning och eventuell anmälan till Inspektionen för Vård och Omsorg.
- Verka för att det finns adekvat utrustning enligt HSL.
- Anställa skolsköterskor med rätt kompetens samt i tillräcklig omfattning i samråd med samordnande skolsköterska och skolläkare.
- Verka för att skolsköterskor och skolläkare deltar i kontinuerlig yrkesspecifik kompetensutbildning

Samordnande skolsköterska

Arbetar på uppdrag av verksamhetschefen och stödjer denne i arbetet med tillämpning av det systematiska kvalitetsarbetet. Samordnande skolsköterska arbetar även med processer, aktiviteter, rutiner och samverkansprojekt som utvecklar verksamhetens kvalitet. Samordnande skolsköterska deltar som sakkunnig i utvecklingsarbetet av det digitala journalsystemet ProReNata. Stödfunktioner inom patientsäkerhetsarbetet utgörs av SLL Vårdhygien och Smittskydd.

Rektor

Leder och samordnar elevhälsans insatser på skolan. Rektor har ett särskilt ansvar för elever som är i behov av särskilt stöd. För att kravet på god och säker vård samt patientsäkerhet skall kunna uppfyllas i elevhälsoarbetet ska rektor:

- verka för att det finns ändamålsenliga lokaler enligt HSL.

Skolläkare och skolsköterska

Skolsköterskor och skolläkaren arbetar under eget yrkesansvar, enligt 6 kap. 2§ patientsäkerhetslagen och skall vara väl förtrodda med innehållet i Täby kommuns metodhandbok för Skolhälsovård. Riktlinjer för skolhälsovårdens basprogram, journaldokumentation, vaccinationer och andra åtgärder finns i Täbys metodhandbok.

Skolsköterskan skall ha specialistutbildning till distriktssköterska, barnsjuksköterska eller examen från skolsköterskeprogrammet.

Skolläkaren skall ha specialistkompetens i barn- och ungdomsmedicin, allmänmedicin med barn- och ungdomskompetens eller barn- och ungdomspsykiatri eller skolhälsovård. Skolsköterska och skolläkare har, som all hälso- och sjukvårdspersonal, anmälningsplikt vid misstanke om barn som far illa, enligt SoL 2001:453, 14 kap.

Skolpsykolog

Enligt skollagens består elevhälsans verksamhet av medicinska, psykologiska, specialpedagogiska och psykosociala insatser. Elevhälsans insatser skall i första hand vara förebyggande och stödja elevens måluppfyllelse. Psykologens diagnostik, vård och behandling är att betrakta som Hälso- och sjukvård och skall därför ledas av medicinskt ledningsansvarig/verksamhetschef HSL. Övrigt inom psykologens insatser är inte att betrakta som hälso- och sjukvård utan lyder under skollagen. Legitimerad psykolog är skyldig att dokumentera och föra journal.

Struktur för uppföljning/utvärdering

SOSFS 2011:9 3 kap. 2 §

Skolsköterskor och skolläkare deltar aktivt i patientsäkerhetsarbetet genom att följa basprogram, fastställda rutiner och metoder. De ska också samverka med landstingets hälso- och sjukvård, med socialtjänst och andra organisationer och myndigheter som arbetar för elevernas bästa.

Rutiner när tillämpning av metoder i Täby Kommuns Metodhandbok för skolhälsovård behöver förändras.

- Metodhandboken revideras regelbundet under ledning av skolläkare och samordnande skolsköterska
- Skolsköterskor rapporterar regelbundet förslag, önskemål och avvikelser till samordnande skolsköterska/skolläkare/verksamhetschef
- Samordnande skolsköterska implementerar och följer upp nya metoder och rutiner lokalt
- Samordnande skolsköterska svarar för att säkra produktval, säker teknikanvändning och att utbyte av utrustning fungerar

Rutiner som tillgodoser att personalen har den kompetens som krävs för att upprätthålla kvalitet och hög patientsäkerhet

- Skolläkare/samordnande skolsköterska deltar i meritvärdering och i anställningsintervju vid nyanställning av skolsköterskor och skolläkare
- Samordnande skolsköterska och skolläkare ger individuell introduktion och uppföljning till nyanställda skolsköterskor
- Samordnande skolsköterska och skolläkare ansvarar för att identifiera ämnesområden aktuella för fortbildning
- Skolsköterskor och skolläkare förväntas delta i den yrkesspecifika fortbildning (kurser, möten, seminarier) som erbjuds av Skolhälsan samt delta i dess möten.
- Systemansvariga för datajournalssystemet ger kontinuerlig utbildning och uppföljning av IT-stödet för journalföring, till skolsköterskor och skolläkare

- Samordnande skolsköterska ansvarar för att utbildning och uppföljning av IT-stödet för journalföring sker.

Uppföljning genom egenkontroll

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2§, 7 kap. 2 § p2

Egenkontroll är systematisk uppföljning och utvärdering av den egna verksamheten samt kontroll av att den bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i verksamhetens ledningssystem.

För ökad patientsäkerhet har egenkontroll gjorts via journalgranskning av skolsköterskors dokumentation i ProReNata, lokaler och utrustning och via inkomna avvikelserapporter.

Dokumentationen har jämförts med metodbokens rutin för basprogrammet. Resultatet visar att skolsköterskorna följer rutinerna för vilka parametrar som bör följas upp och dokumenterar detta.

Hur patientsäkerhetsarbete har bedrivits samt vilka åtgärder som genomförts för ökad patientsäkerhet

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 1-2

Patientsäkerhetsarbete har bedrivits på organisationsnivå, gruppnivå och individnivå.

På organisationsnivå inom elevhälsans medicinska insats, har skolsköterskan en högre grad av sekretess än övriga medlemmar i elevhälsoteamet. Den medicinska journalen har formats med tanke på patientsäkerhet och lätthanterlighet.

På gruppnivå har skolsköterskan deltagit med sin specifika kompetens i skolans elevhälsoteam. Frågor rörande elevers skolfrånvaro, fysiska och psykiska hälsa har engagerat skolsköterskan. De medicintekniska produkterna har kalibrerats enligt serviceplan.

På individnivå har skolsköterskorna arbetat i enlighet med basprogrammet för hälsobesök i årskurs ett, fyra, sex och åtta. Elevuppföljningar och remittering till andra vårdinstanser har gjorts i enlighet med rutinerna i den lokala metodboken.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS: 2011:9,4 kap. 6 §, 7 kap. 3 § p 3

Elevhälsans medicinska insats har under året haft samverkansmöte med barnhälsovården i Täby kommun. Frågor som behandlats är rutiner kring överrapportering och journalhantering mellan de två organisationerna. Skolsköterskegruppen har även träffat personalen på Ungdomsmottagningen för att dryfta gemensamma frågor kring elever i kommunen.

Riskanalys

SOSFS: 2011:9, 5 kap. 1 §

Rutiner för att identifiera, analysera och bedöma riskerna i verksamheten:

- Skolsköterskor och skolläkare identifierar och rapporterar till samordnande skolsköterska och verksamhetschef vid väsentliga förändringar i verksamheten som kan innebära risk för negativa händelser eller tillbud.
- Samordnande skolsköterska gör tillsammans med skolsköterskor, skolläkare och verksamhetschef samt i förekommande fall rektor, en bedömning och riskanalys samt beslutar om relevanta åtgärder.
- Samordnande skolsköterska och skolläkare återför bedömningen till verksamheten lokalt.
- Samordnande skolsköterska och skolläkare aktualiserar till verksamhetschef om metoder eller rutiner behöver ändras i Metodboken
- Personal i skolhälsovården informerar verksamhetschef om reglerna för patientsäkerheten åsidosätts.

Hälso- och sjukvårdspersonalens rapporteringsskyldighet

SFS 2010:659, 6 kap. 4 § och SOSFS 7 kap. 2 § p 5

Avvikelser

Rutiner för att identifiera, dokumentera och rapportera negativa händelser och tillbud samt fastställa och åtgärda orsakerna och följa upp vidtagna åtgärders effekt.

- Skolsköterskor och skolläkare skall utan dröjsmål rapportera till samordnande skolsköterska/ verksamhetschef händelser som har medfört vårdskada eller hade kunnat medföra vårdskada för elev i samband med vård och omhändertagande enligt (SOSFS 2005:28).
- Skolläkare ansvarar för att elev med vårdnadshavare informeras om händelsen, att de får ge sin upplevelse av händelsen samt uppmärksammas på möjligheten att själv kontakta patientnämnden. Skolläkare dokumenterar i skolhälsovårdsjournalen.
- Syftet med utredningen ska vara att så långt som möjligt klarlägga händelseförloppet och vilka faktorer som har påverkat det samt ge underlag för beslut om åtgärder som ska ha till ändamål att liknande händelser inte inträffar på nytt, eller att begränsa effekterna av sådana händelser om de inte helt går att förhindra.
- Samordnande skolsköterska sammanställer och återför resultatet från händelseanalysen till vårdgivaren samt redovisar årligen i patientsäkerhetsberättelsen
- Om vårdskadan är allvarlig ska vårdgivaren snarast anmäla den till Inspektionen för vård och omsorg enligt Lex Maria

Rutiner för anmälan enligt Lex Maria när avvikelsetredning visat på händelser som har eller hade kunnat medföra allvarlig vårdskada

- Skolläkare ansvarar för anmälningar enligt Lex Maria (SOSFS 2005:28), särskild blankett finns på Socialstyrelsens hemsida
- Skolläkare ansvarar för att elev med vårdnadshavare informeras om anmälan enligt Lex Maria. Informationen ges av skolläkare som också dokumenterar i skolhälsovårdsjournalen

Det har inte funnits anledning att formulera någon Lex Maria-anmälan.

Skolhälsans verksamhetschef och samordnande skolsköterska har tagit del av samtliga inkomna avvikelser. I varje enskilt fall har en utredning genomförts och återkoppling med åtgärd har skett.

Hantering av klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 7 kap 2 § p 6

Rutiner för att ta emot förslag och utreda klagomål samt synpunkter.

- Kontaktuppgifter till skolans rektor och skolhälsovårdens verksamhetschef enligt HSL ska finnas lätt tillgängliga för elever, föräldrar, personal, samhällsorgan, organisationer och andra.
- Samordnande skolsköterska och skolläkare återför bedömningen till verksamheten lokalt.
- Samordnande skolsköterska och skolläkare aktualiserar till verksamhetschef om metoder eller rutiner behöver ändras i Metodhandboken
- Personal i skolhälsovården informerar verksamhetschef om reglerna för patientsäkerheten åsidosätts.

Under året har det inte inkommit skriftliga klagomål eller synpunkter till verksamhetschefen för Skolhälsan. Inga ärenden har inkommit från IVO, patientnämnden och ingen händelse enligt Lex Maria har rapporterats.

Samverkan med patienter och närstående

SFS 2010:659 3 kap. 4 §

Många av elevernas hälsoproblem är åtgärdbara och påverkbara i skolan genom att skolsköterskan samarbetar med både med barnen och deras föräldrar. I skolsköterskans uppdrag ingår att arbeta hälsofrämjande i form av livsstilsintervention om kost, motion, skärmtid, sömnvanor, rökning, alkohol, droger mm för att förhindra uppkomst av ohälsa som påverkar elevens möjligheter att uppnå kunskapsmålen för grundskolan. I åk. 1 inbjuds vårdnadshavare att närvara vid hälsosamtalen med eleven. Angående hälsosamtalen i åk 4, 6 och 8 informeras vårdnadshavare i förväg om att hälsosamtal/hälsoscheck kommer att genomföras och att de har möjlighet att ställa frågor gällande sitt barn kring tillväxt, utveckling och livsstil.

Under hela skoltiden förs det en dialog mellan vårdnadshavare och skolsköterska då aktuella frågor kring sjukdom och hälsa rörande deras barn uppstår.

Resultat

SFS 2010:659, 3 kap. 10 § p 3

För ökad patientsäkerhet har egenkontroll gjorts via journalgranskning av skolsköterskors dokumentation i Asynja och ProReNata, lokaler och utrustning och via inkomna avvikelserapporter.

Övergripande mål och strategier för kommande år

Skolsköterskan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Detta innebär att det finns ett ökat behov av specialisering inom aktuella områden. Aktuella områden är barns och ungdomars psykiska ohälsa, kost- bl.a. olika ätstörningar, fysisk aktivitet, sömn, alkohol, narkotika, sex och samlevnad. Eleverna i Täby skall erbjudas en likvärdig elevhälsa oberoende vilken skola de går i inom kommunen och i jämförelse med övriga kommuner i Stockholms län och i Sverige.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) arbetar för närvarande med en riksomfattande evidensbaserad metodbok. De lokala rutinerna kommer att uppdateras i enlighet med den nya metodboken när den är aktuell. En viktig strategi är att dokumentera avvikelser digitalt i kommunens KIA-system. Detta ger en mera strukturerad hantering av riskbedömning, åtgärder och uppföljning. För att tillhanda hålla stöd till rektorernas elevhälsoarbete utvecklas enhetens stöderbjudande till att omfattas av en mer tvärprofessionell karaktär och uppdrag.

Bilaga 1

- Skollagen 2010:800
- Hälso- och sjukvårdslagen 2017:30 nytt datum
- Offentlighets- och sekretesslagen 2009:400
- Patientlagen 2014:821
- Patientdatalagen 2008:355
- Patientsäkerhetslagen 2010:659
- Lagen om register över nationella vaccinationsprogram 2012:453
- Socialtjänstlagen 2001:453 14 kap 1§
- Föräldrabalken 1949:381
- Utredning av vårdskador SOSFS 2015:12
- Bedömning av om en hälso-och sjukvårdsåtgärd kan bedömas som egenvård SOSFS 2009:6
- Föreskrifter om informationshantering och journalföring i hälso-och sjukvården SOSFS 2008:14
- SOSFS 2011:11 Hälsoundersökning av asylsökande
- SOSFS 2011:9 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete
- SOSFS 2006:22 Vaccination av barn
- SOSFS 2005:28 Anmälningsskyldighet enligt Lex Maria
- SOSFS 2004:11 Ansvar för remisser för patienter inom hälso-och sjukvården, tandvården mm
- SOSFS 2000:1 Läkemedelshantering i hälso-och sjukvården